

Kvinner, fred og sikkerhet: Strategisk plan 2011-2013 Fremdriftsrapport 2011. Sammendrag

DEPARTEMENTENE

Fremdriftsrapport 2011: Sammendrag

Årets fremdriftsrapport er et forsøk på å gi et mest mulig dekkende bilde av regjeringens innsats for å følge opp SR 1325 og de øvrige resolusjonene om kvinner, fred og sikkerhet i 2011. Den avdekker også områder der det er utfordringer, noe som vil ha betydning for det videre arbeidet. Rapporten er bygget opp rundt de fem prioriterte områdene som presenteres i *Kvinner, fred og sikkerhet: Strategisk plan 2011-2013*: 1) fredsprosesser og fredsforhandlinger, 2) internasjonale operasjoner, 3) postkonflikt og fredsbygging, 4) seksualisert vold i konflikt og 5) rapportering og ansvarliggjøring. Hvert kapittel har i tillegg tekstbokser om de ulike fokuslandene som blir trukket frem i den strategiske planen. Disse landboksene forteller kort om den politiske konteksten for det norske arbeidet for kvinner, fred og sikkerhet i disse landene og gir et inntrykk av de større linjene for den norske innsatsen.

Rapporten viser at Norge er en forkjemper for kvinner, fred og sikkerhet internasjonalt, overfor både FN, NATO og andre stater. Den viser også at Norge er en betydelig bidragsyter til organisasjoner og andre som jobber med å gjennomføre disse resolusjonene på bakken. Dette gjelder særlig samarbeidspartnere som jobber for å øke kvinners politiske deltakelse og innflytelse, eller som jobber mot seksualisert vold og for å gi bistand til ofre.

Det er vanskelig å spore alle pengene Norge bevilger til kvinner, fred og sikkerhet, siden mye av innsatsen inngår som en del av en større innsats. Ved å tallfeste bilateral bistand til prosjekter i konflikt- og postkonfliktland som har likestilling som hovedmål eller delmål, får vi en indikasjon på den norske støtten på dette området. Denne bistanden utgjorde i overkant av 2 milliarder (2 053 645 000) kroner i 2010. Av disse hadde rundt 360 millioner kroner kvinner og likestilling som hovedmål. I tillegg gir Norge kjernebidrag til en rekke FN-organisasjoner som blant annet jobber for å gjennomføre resolusjonene om kvinner, fred og sikkerhet. Norges kjernebidrag til UN Women på 82,5 millioner kroner i 2011 er ett eksempel. Et annet eksempel er *UN Action for Sexual Violence in Conflict* (UN Action) som får 6 millioner kroner i kjernebidrag i 2011. Dette er et nettverk som samler 13 FN-organisasjoner for å bedre koordineringen og styrke FN's innsats mot seksualisert vold i konflikt.

Norges innsats for å følge opp resolusjonene om kvinner, fred og sikkerhet i **fredsprosesser og fredsforhandlinger** fokuserer på tre hovedområder: Å få flere kvinner med i forhandlingsdelegasjoner og øke antallet kvinnelige meklere; å sikre at lokale kvinner er representert og konsultert; og å arbeide for et integrert kjønnsperspektiv i prosesser der Norge er involvert

Både finansiell støtte til partnerorganisasjoner og politisk påvirkningsarbeid er sentrale virkemidler for å oppnå disse målene.

En viktig arena for dette arbeidet er det direkte og praktiske samarbeidet med partene i fredsprosessene vi er involvert i. Norge oppfordrer alltid partene til å inkludere kvinner i sine delegasjoner og integrere et kjønnsperspektiv i fredsprosesser der vi er involvert. Dette gjelder både i prosesser der vi har en offisiell og offentlig rolle som tredjeparts tilrettelegger, som på Filippinene, og i såkalt stille prosesser som finner sted utenfor offentlighetens søkelys. Bidrag til kompetansehevede tiltak blant kvinnettverk og -organisasjoner i postkonfliktland utgjør en stor del av Norges innsats på dette området. Dette inkluderer blant annet arbeidet til *Institute for Inclusive Security* (IIS) i Sudan og Sør-Sudan, *Sulong CARHRIHL* på Filippinene og *Isis Women's International Cross Cultural Exchange* (Isis-WICCE) i Uganda. Ambassadene i Kathmandu og Kabul er blant utenriksstasjonene som jobber særlig tett med lokale kvinneorganisasjoner og -nettverk. Norge jobber også for å øke antallet kvinnelige deltakere på Oslo Forum, som hvert år samler fredsmeklere fra hele verden for å utveksle erfaringer og ideer. I tillegg til støtten som gis direkte til tiltak rettet mot kvinner, fred og sikkerhet, stilles det krav om at kjønnsdimensjonen er integrert i alle prosjekter som støttes over freds- og forsoningsbevilgningen.

Norge har et nært samarbeid med FN-systemet for å fremme kvinners deltakelse i fredsprosesser og øke antallet kvinnelige meklere. Dette inkluderer støtte til FNs politiske avdeling (DPA) og UN Womens *Gender and Mediation*-strategi. Både i samarbeidet med partene i de fredsprosessene vi er involvert i, og i FN-systemet er det en lang vei å gå før vi når våre mål om kvinners deltakelse. I året som kommer, vil arbeidet med å styrke kjønnsperspektivet og kvinners deltakelse i fredsmekling samt lokale kvinners deltakelse i fredsprosesser derfor prioriteres særlig høyt.

Å integrere et kjønnsperspektiv og å øke kvinners deltakelse i **internasjonale operasjoner** er et annet viktig innsatsområde. Norge jobber for at personell som deltar i internasjonale operasjoner, får opplæring i resolusjonene om kvinner, fred og sikkerhet. Å øke kvinneandelen i internasjonale operasjoner generelt og i operative stillinger spesielt er også høyt prioritert. Nasjonalt gjøres dette arbeidet av politiet og Forsvaret. Forsvarets høyskole har blant annet et eget gender-prosjekt som bistår Forsvarets utdanningsinstitusjoner i å inkludere SR 1325 og relaterte resolusjoner i undervisningen. Dette gjøres blant annet gjennom å utarbeide undervisningsmateriale og undervise på utreiseforbereende kurs før deltakelse i internasjonale operasjoner. Resolusjonene om kvinner, fred og sikkerhet er et gjennomgående tema for politiets FN-grunnkurs. Det blir også gitt spesifikke kurs om resolusjonene om kvinner, fred og sikkerhet før avreise til en operasjon, i tråd med retningslinjer utarbeidet av FN. På opplæringssiden har Norge kommet langt, men det er fortsatt behov for å styrke både det nasjonale og det nordiske kompetansemiljøet for å sikre at denne opplæringen er operasjonalisert og konkret nok til å gjennomføres i felt. Gjennom blant annet *Training for Peace*-programmet bidrar Norge til å styrke kvinnerekutteringen til og opplæring av andre staters personellbidrag til internasjonale operasjoner. Norge har i likhet med andre troppe- og politibidragstende land utfordringer med å rekruttere og beholde kvinner. Det arbeides systematisk for å endre dette både i politiet og Forsvaret, men det vil ta tid å oppnå de målene som er satt.

En annen hovedprioritering er å sikre at kjønnsperspektivet er integrert i planleggingen, gjennomføringen og evalueringen av internasjonale operasjoner, både i Norge og i samarbeid med FN og NATO. Norge er en tydelig pådriver overfor både FN og NATO på dette feltet. I tiden som kommer, blir én viktig prioritering å fokusere ytterligere på å bygge allianser med utradisjonelle partnere for å oppnå økt gjennomslagskraft. I FN-systemet gjelder dette spesielt medlemsland fra det globale sør.

To hovedprioriteringer ligger til grunn for Norges arbeid for kvinner, fred og sikkerhet i **postkonflikt og fredsbygging**: Norge skal bidra til å styrke kvinners deltakelse i beslutningsprosesser, og vi skal fremme et kjønnsperspektiv i reform av sikkerhetssektoren. Rapporten viser klart at støtte til kvinners deltakelse er en hovedprioritering for Norge. Norge støtter over 20 lokale, regionale og internasjonale organisasjoner som jobber for å styrke kvinners roller i lokale beslutningsprosesser og spre kunnskap om SR 1325 blant beslutningstakere og et bredere publikum. Dette inkluderer blant annet støtte til arbeidet *International Civil Society Action Network* (ICAN) gjør i Midtøsten og Nord-Afrika, og innsatsen til *National Democratic Institute* (NDI) på Haiti, *National Peace Council* (NPC) og *Association of War Affected Women* (AWAW) på Sri Lanka og *The Palestinian Initiative for the Promotion of Global Dialogue and Democracy* (MIFTAH) i Det palestinske området. Kvinners deltakelse er også en del av Norges dialog med myndighetene i sårbare stater.

Innenfor sikkerhetssektorreform samarbeider Norge både med FN, nasjonale myndigheter og lokale og regionale organisasjoner for å sikre at kvinners rettigheter og behov integreres i praksis. På dette området er det fortsatt store uløste problemer, og det er behov for innsats overfor hele rettskjeden i flere av Norges fokusland. Norge bidrar gjennom finansiell støtte, sekonderinger av spesialister og bilateralt og multilateralt politi- og justissamarbeid. For å oppnå varige endringer er det helt sentralt at forandringene springer ut fra lokale initiativ og er solid forankret hos lokale aktører. Norge fremmer også kjønnsperspektivet overfor FNs fond og programmer og Verdensbanken. Disse organisasjonene spiller sentrale roller i gjenoppbyggingen av postkonfliktland. Som en viktig bidragsyter forventer Norge at kjønnsperspektivet integreres i deres arbeid, både på hovedkvarternivå og i felt. Dette er også en sentral prioritering i Norges humanitære innsats. Utfordringen videre er å sørge for at dette perspektivet blir tilstrekkelig integrert i deres analyser og prioritert når tiltak på bakken skal gjennomføres.

Norges arbeid mot **seksualisert vold i konflikt** foregår både multilateralt, bilateralt og i samarbeid med lokale partnere. Den norske innsatsen har særlig fokusert på DR Kongo. Forebygging og beskyttelse, rehabilitering og støtte til overlevende samt straffeforfølgelse av overgripere er hovedmål på dette området. Mye av arbeidet knyttet til forebygging og beskyttelse foregår i samarbeid med FN-systemet i felt og på hovedkvarternivå. Norge har blant annet bidratt med fire sivile observatører til FN-operasjonen i DR Kongos (MONUSCO) *Joint Monitoring Teams* (JMTs). Norge samarbeider også med FN for å styrke overlevendes tilgang til rettssystemet og skjerpe straffeforfølgelsen av overgripere. Norge sekunderer blant annet en spesialist i vitnebeskyttelse til et pilotprogram i regi av MONUSCOs *Joint Human Rights Office* og fem politirådgivere med spesialkompetanse innen etterforskning av seksualisert vold til FN-operasjonen på Haiti (MINUSTAH). Gjennom Styrkebrønnen bidrar Norge med spesialister til bilaterale rettskjedeteam i blant annet Georgia og Afghanistan. For at reformprosessen skal lykkes, må både langsiktig samarbeid og solid lokal forankring ligge til grunn. Norge støtter derfor arbeidet til nasjonale myndigheter og aktører som driver kapasitetsbygging og teknisk assistanse, herunder *Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces* (DCAF) og *International Center for Transitional Justice* (ICTJ). Videre støtter Norge sivilsamfunnsaktører som har en overvåkingsfunksjon og driver politisk påvirkningsarbeid for å sørge for at den politiske viljen vedvarer.

Innsatsen rettet mot rehabilitering og praktisk støtte til overlevende går gjennom frivillige organisasjoner og deres lokale samarbeidspartnere. Lokal forankring og eierskap i lokalsamfunnet er en sentral komponent i denne tilnærmingen. Implementeringspartnerne inkluderer *Christian Relief Network* (CRN), De norske pinsemenigheters ytremisjon (PYM), Flyktningshjelpen, *The International Criminal Court's Trust Fund for Victims*, *American Bar Association*, Kirkens Nødhjelp og deres lokale samarbeidspartnere. I tillegg til støtte til konkrete tiltak og prosjekter er dialog og alliansebygging med land som bidrar med tropper og politi til FN-operasjoner, og nasjonale myndigheter i land der konfliktrelatert seksualisert vold er et særlig stort problem, et viktig innsatsområde. Dette arbeidet vil prioriteres ytterligere i året som kommer.

Etter oppfordring fra FN og sivilsamfunnet jobber Norge også for å styrke fokuset på **rapportering og ansvarliggjøring** i regjeringens gjennomføring av resolusjonene om kvinner, fred og sikkerhet. Årets rapport er en del av denne satsingen. Vi vil fortsette arbeidet med å videreutvikle matrisen med indikatorer for å styrke rapporteringen i årene som kommer. Norge er i dialog med FN-systemet og andre multilaterale samarbeidspartnere for å forbedre rapporteringen, og dette vil være en sentral prioritering fremover. Vi ønsker samtidig å lære av det gode arbeidet som gjøres i mange organisasjoner vi samarbeider med.

"Mainstreaming" av resolusjonene om kvinner, fred og sikkerhet i de ansvarlige departementene, Forsvaret, politiet og ved utenriksstasjonene vil også være en viktig prioritering i året som kommer. Det er også et mål å øke samarbeidet mellom ambassader i konflikt- og postkonfliktland for å kunne trekke på kunnskapen og erfaringen fra ambassader og delegasjoner som har vært særlig dyktige i å fremme denne agendaen.

Norge prioriterer samarbeidet med forskningsmiljøer og frivillige organisasjoner, for eksempel gjennom samarbeidsorganet for SR 1325. Dette nettverket er viktig for å utveksle erfaringer, kunnskap og informasjon og for å sikre en koordinert innsats for å fremme kvinner, fred og sikkerhet nasjonalt og internasjonalt. Samtidig er åpenhet og samarbeid nødvendig for at sivilsamfunnet skal kunne gjøre jobben sin med å overvåke norske myndigheter og holde dem ansvarlige for den videre gjennomføringen av disse resolusjonene.